

Жер устунинг пролетарийлары бирикклэгэр!

БЛЧИГЕН УЛУС:

Д. СУРКОВ.

М. ШАРАФУТДИНОВ.

АЛТАЙ ЈАШ ӨСКҮРҮМ- ДЭРДИНГ ОРТОЗЫНА ИШТЭЭР ИШ.

Ойрот Обком В.К.П.(б) нинг АПО-зы
башкарган.

П. Чагат СТРОЕВ-КӨЧҮРГЭН.

Ойрот Областыг Обкомы ВЛКСМ чыгарган
Улалу 1927 жылда.

1616

Ойрот.

Зэр үстүнийг пролегарчйлары бириккээрг!

2-351

Г. П. Б. в ЛНГР.
ОБЯЗ. ЭКЗ.
1923.

АЛТАЙ JAШ ӨСКҮРҮМДЭР- ДИГ ОРТОЗЫНА ИШТЭЭР ИШ

Бичиген улус: Д. СУРНОВ.
М. ШАРАФУТДИНОВ.

*О работе среди
алтайской молодежи*

П. Чагат—СТРОЕВ КӨЧҮРГЭН.

Инв. № _____

Башкы сөс.

Бу „Алтайдың оок өскүрүмининг ортозына иштээр иш“ дэп книга бу Ойрот областың јаш өскүрүмүнэ, јаңы бүдүп таркаарга туру.

Бу книганы нөк. **К. Колмыковтың** бичигининг аайынча эткэн.

Көдрө книганы нөк. **Колмыковтың** книгазына түнгэйлэп эткэн, ја оның куучының тал орто (50 проц.) кубулткан, алтай-комсомолго билгэдий эдип бичигэн.

Бу чыгарып јаткан нөк. **Калмыковтың** книгазына түнгэйлэп эткэн бичик—Алтайдың јериндэги орысту алтайлу ВЛКСМ-нинг ячейкалырына албаты ортозына иштээр ишкэ сүрэкэй кэрэктү, тузалу болор.

Кандый тутак бар болзо, бис сурап јадыбыс Обкомго бичигэр, ондый эндэлгэнди түзээргэ, база кийиндэ эндэлбэскэ јакшы болор.

Ойрот Обком ВЛКСМ-нинг АПО-зы.

Революциядан озо, башкарууды каан колына туткан тушта-акту күчү-лэ јаткан албатынын јүрүми сүрэкэй коомой болгон-оруска-да алтай-да кижээ күч болгон. Јаш өскүрүмдэринг јүрүми база түнгэй коомой болгон озор јокко кэзилгэн, ондонып болбой аракыдан, согыжып јүрэр јанду болгон.

Албатыны бичиккэ үүрэдэрнн кичээбэйтэн. Каанныг башкаруу качылар ийбэей миссионер-обыстар ийип алтай улусты албадап, улу-бий аккааныг ак јангы дэп крестеткэн, айдарда алтай албаты каланынан башка креске түшсэ, кудайдын сүрүн садып алза база нэ-лэ церквениг кэрэгинэ акча төлөп чыгымдалган.

1917 јылда Октябрьдын революциязы болды-акту күчү-лэ јаткан албаты (ишмекчилер, крестьяндар) Башкарууды колына алды. Каан кайрылды, буржуйлар (байлар) јок болды јуртты Советтер башкарды.

Јаш улус, база түнгэй јан улустан сондобой јангы јүрүмдч кичээди, алтайдын оок-өскүрүмдэрин база кичээп тэгин школдонг болгой јан универститарга үүрэнэр этти. Совет башкаруу тужунда алтайдын јаш өскүрэмдэри инженергэ-дэ, агрономга да эмчэ-дэ јэтрэ үүрэнэр болды. Совет башкаруу тужында алтай, орус түнгэй ылгаан јок-орыс та, алтай-да түнгэй јайым јүрүмдү болды-Советтиг союзы канча јүзүн сө-өктү албатыны бириктирип јат.

Эмдиги јаш өскүрүм озогы „ада өбөкөнин“ јүрүмин јүрбэскэ јат, озор-чылап каанга, јай-

занга абыска мэкэлэтпэс. Јаш өскүрүм жаңы жүрүм кичээп туру. Јаш улустың билэр дэгэндэри комсомолго киргилэди. Ондый јаш улус коммунист партияның жаңы. Совет деремнелэр эдэр ижинэ болыжып јат.

Јэ, база кажы уулар, балдар, кыстар озогы јадыжын ычканбай жүргендэри бир. „Ада, өбө көлөрибис јагына јуртаган, жүрэрин жүргэн, бисгэ омор-чылап жүрэрибис дэп, јаш улустың айтканын угуп жүрэт.

Бойының айлы-јурттында, малду-ашту болуп жаңы жүрүмгэ бүтпэй озогы ада өбөкөнің жагында јадын јат. Ондый жүрүм ада-энэнің кату тутканына ла эмэс ондый-да бар-јэ, база бистинг оок өскүрүм, көп јаны бичик билбэс учун, нэ болып јатканын јарт билбэс, нэмэни тэскээри шүүр: совет башкарууга өчтүлэрдинг байлардың, абыстардың садучылардың база өскө улустың сөзинэ кирип ондый болот.

Оның учун јаш өскүрүм чөлөөлү күндэрдэ эзрик жүрэри, ойын бэдрээри, согыжары, акчадаг көөөр ойнооры, бычактажары, тэгин-лэ ала күнүнэн табылар эмэс, иш јок кэрэгиндэ өнөтин кылынын јат.

Кажы бирдэ мындай-да болот: јаш өскүрүм нэ-лэ нэмэни билэргэ кичээнип-тэ турза, база бойына тузалу јуртына кэрэктү бир нэмэ эдэин-дэ дэзэ, оны канайга эдэрин, нэдэн баштаарын билип болбой жүрэт,—„Коомой кылык југушту-дэп, орустың кэп сөзи бар, бу база ондый: јаш улустың барар јэри јок, айдарда омор ондый ойынду, јаргалду, отургадый јэрлэргэ јуулып јат.

Комсомол јаш өскүрүмдөрдүн башчызы.

Комсомол јаш өскүрүмгә болыжар учурлу Ол онын төс ижи, бүдүрэр кэрэги. **Комсомол оок өскүрүмгә болышпаза, сны баштап, карагуй јолдон чыгарбаза јангы јүрүмгә, коммунисттын јолыка баштабаза, комсомол албатынын комсомолы болбес, Леникнын Союзы дэп, адатпас эди. Снын учун Комсомолдын төс ижи ол болып партиянын болышчызы болып турганы ол болор.**

Васильев дэп. Комсомол бискә бичип јат: „Совпартшколдын ВЛКСМ ячейказы партияга кирбэгән јаш өскүрүмдөрдян јуунын этти. Ол јуунга туура деремнелердинг 45 кижии кэлди. Чалчык-бузык, шууган кэрэгин шүүштибис, оны ла туружарын угуштыбыс. Кандый-ла јүзүн сурак эрмәктэр көп болды. Јууннын кийиндә энирдә ойын эттибис, ондо бу каанын, јайзангдардын, камдардын, јарлыктардын, абыстардын мэкэзин угуштыбыс. Ол ойынын учунда көдрөлө јуулган оок-өскүрүмдөр кожоиг салды. Барар јанар алдында, ячейка ончолорына јакылта бәрди: „јәринә барала нәни иштээр, канайта јән ортозында ишти башкарарын“ јакыган.

„Шебалиннын ячейказы советтарды катап тулар тушта партияга кирбэгән јаш өскүрүмдөрдинг јуунын эткән. Ол јуунга 166 кижии кэлгән. Ол оок өскүрүмдөр „Молодая Деревня“ дэгән газеттәги „Кызыл-Чамча“ дэп, куучынды сүрәкәй јарадын укты“.

Ол јуунан таркап јанар тушта оок өскүрүмдөр айдышты: „мындый тузалау, кэрәкјү јуундарды јаантайын әдип туругар“ дәшти.

Јә, шак ондый ячейкалардан көрүжүн оло

рдон тэмдэктээр кэрэк. Үэ, кажы бир э ячейка алдынанг тынына ядар, өскө-дө јаш өскүрүмдэр тынына ядар кылыктулары база бар олотон.

Коночок дэп, деремнэдэнг, Лебедской аймак, биске бичип јатканы мындый:

„Бистинг ячейка партияга кирбэгэн оок өскүрүм-лэ јакшы билишпэс. Деремнэбистэ партияга кирбэгэн јаш улус, батрактар (јалчылар) көп-тө болзо, ячейкада иш јок дэп, айдар. Јокту бар комсомолга каруузып, ячейканынг иштэгэн ижин билэр угар күүни бар. Ячейканынг јууны база кэлгилэп јүргүлэйт, ячейка кандый иш бэрзэ иштэгэдий туру. Ячейка дэзэ, јок јойуга болыжарданг болгой, кажы бирдэ оморды карын элэктэн каткырыжып јат“.

Бу тэмдэкти айткан куучындардан бодоп билигэр, бисти комсомолдарды партияга кирбэгэн јаш өскүрүмдэр качан јакшы көрөр, канайтса каруузып јүрэр.

Бойынынг ижинэ партияга — кирбэгэн јаш улусты ножо тарткан ячейканынг ижи нөрүмдјүлү болып јат, ондый ячейка бүдүмчүлү болып, оо јаш өскүрүмдэр бүдүп, комсомолго кирип јат, ондый ячейка чын-ла оок өскүрүмдэрди баштайтан башчы болып јат.

Ондый ячейка биске нэдэнг-дэ артык нэрэктү ондый ячейка бойынынг эдэр ижин јарт билгэн, күчтү болып јат.

Бистинг партия сүрэкэй кичээнип канча-ла албатаа јуук турар јанын, онынг эбин бэдрээр эткэн кату кэрэги бар.

Ол кэрэкти бүдүрэри бу: совет башкарууга јангы јүрүмгэ дэрэмнэ јердинг билэр дэгэн партия кирбэгэн улусты јаба тартып, совет башкарууга каруузыган, күүнзэгэн улустарды болыштырар кэрэк.

Бу кэрэккэ Ленинның комсомолы сүрэкэй күжүрәнип иштээр учурлу. Ондый ижәмчилү оок өскүрүмдәрди комсомолдор таап бэлэтээр учурлу. Көдрө алтайдың оок өскүрүмдәри комсомолго кирзин дэп, турганыбыс јок. Комсомолга бис әркин дэгән, бүдүмчү, коммунист партияга карузыган јаш өскүрүмди алып јадыбыс, база јоктуларды, јалга жүргән јалчыларды, ижәмчилү јакшы дэгән орго улусты бис комсомолго јуудып јадыбыс. Озогы јайзандардың, байлардың ууларын, балдарын ајктап јуудар учурлу.

Комсомолга кирбэгән оок өскүрүмди кайлар?

Бис, оморды бириктирип, бойбыстыг и ки Бискә таскалып, көргүзәр учурлу.

Ондый күч ишти, партияга кирбэгән оок өскүрүмди бириктирип, бойбыстыг ижи Бискә јууктадып, таскадарын канайтсабыс кәлижәр?

Бистиг комсомолдор калыг јонның ортозына жүрүп, партияга кирбэгән јаш өскүрүмдәрдинг ортозына иштәп, оморды таскадарын тәкши билгән тушта; ячейкалар тәкши иштәгән ижин тәкши партияга кирбэгән оок өскүрүмгә јарт билдирзә, тузалузын танытса, омор оо күүнзәп комсомолдың ижинә кожылып турза јараар.

Јә, комсомолдың, ячейкалардың бойлорының ичиндә иштээр ижи јок дәп, айдарга болбос. Карында албаты артозында иштээр комсомол бичикчи таскаамыр, нә нәмәни әндәбәз болор, партияга кирбэгән оок өскүрүмди саштаарга сүрәкэй биләр болор учурлу.

Ол тушта **Комсомол деремне јәрдинг оок өскүрүмдәригә бүдүмчилү болор**

Бис кичәәнбэй јаш өскүрүмди үүрәтпәй салзабыс, бистиг өчүләрибис: байлар, садучылар, озогы кара корымның калдыгы јаш өскүрүмди бойлорына јууктадарга оморды сүрәкэй

кичээр. Алтайдын оок өскүрүмдери баштанып болбой салза, эдэр нэмэзи жок боло бэрзэ, эрик жок Комсомолдан кыйыжып кандый өскө организация эдэрдэн магат жок.

Эмди дэрэмнэ јэрдэги јаш өскүрүмдэрдиг ортозына иштээр иштин учурын, эжизин јазап угужалык.

Јаш улус јоннын ижинэ турар учуры.

Бистиг бүдүрэр кэрэгибис—партиянын ижинэ болыжары Мал ашты көдүрэр, үрэлгэн—чачылганды өрө тартар, јангы јадынду јурт эдэр кэрэк.

Јангы Советтинг деремнезин эдери бэлэн эмэс. Ол кэрэкти бүдүрэргэ көп јөбжө кэрэк көп иштээр кэрэк. Ол иш сүрэкэй күч иш сүрэкэй узакка барар иш болып јат. Бис бу Ойрот областы, Созет башкарууды тыгыдар бэктээр кэрэгиндэ иштэгэдий болып јат.

Јангы деремнэни, јангы јурты канайда эдэр? Сельсовет, кооперация, комитет крестьянской взаимопомощи школ ажра эдэр. Очдый иштэрдиг албаты-јон бойы ишмэкчилэр-лэ биригип алып, коммунист партияга баштадып иштээр. Комсомол дэзэ партияга јангы деремнэ јазар ишкэ болыжып турар болышчызы болор.

Партия-ла Комсомол экү бойлоры-ла алданап јангы деремнэ, јангы јурт јазап болор ба? Жок болбос. **Унды кэрэктэ алтай болзын, орус болзын, албаты јон ношо туражар, оок өскүрүм јангы јүрүмди кичээп јангы јуртты бэктэп јазажар керек, „олор коммунист јонды баштап јазар учурлу“ дэл, нөк. Ленин айгкан.** Албаты бойы кичээнзэ, јаш өскүрүмдэр болышса мал аш јаранар, кооперациялар

көндүгэр, школдор бүдэр, албатыныг жүрүми
женилэр эди.

Күниг-лэ иштэйтэн ишкэ таскап, билгэни
тузалу. Оок уулдарга, оок балдарга книга бичик
партиянын кэрэгин билэргэ, коммунист жагнын
бүдүрэрин алдындагы жүрэр жүрүмин билэргэ
баштаар, болыжар. Онон өскө коммунист жолы-
на үүрэнэр төстү кэрэк **бистинг жагы жүрүм
жазап јаткан ишкэ кожо иштэжэри болор.**

Јаш улустыг јакшы тузалу иш иштэп јат-
канын јаан улус көрзө оморды комсомолдор-ла
кожо иштэдэринэ мойнообос, комсомол јакшы
организация дэп, билэр.

Јон оргозында иштээр ишти јаныс-ла ком-
сомол ортсына иштэгэндэ сүрэкэй коомой бо-
лот. Бистинг ячейкалар, кэжы бирдэ, сүрэкэй ја-
кшы иш эрди јаан улус-ла кожо иштэйт. Ол
јакшы, ондый ишти тыгыдар кэрэк. Јэ, бистинг
ячейкалар болорынын төс ижин-јаш өскүрүмдэ-
рди башкарарын, көндүктирэрин, совет жагына
кооперацияга иштэдэрин унудын койгоны коо-
мой болын јат. Ондыйды сүрэкэй сананар кэрэк
Ишти сүрэкэй кичэп шак-ла ол јанынаг көн-
дүктирэр кэрэк.

**Јаш өскүрүм мал-аш кэрэгин кө-
дүрэр учуры.**

Бистинг алтайдыг мал-ажы түрэнги болды.
Бистинг алтайдыг албатызы эмдигэ-лэ јэтрэ
мал-аш кэрэгин озогы-ла ада-өбөкөниг эжизилэ
иштэп јат, алтай улус, эмдигэ-лэ јэтрэ көчүн
јүрэр - көчкүн бойынча. Онын учун алтай улу-
стыг јадыны коомой. Јоктуу, түрэнгизи коркуш
чак тужунда тоноткон ајдаткан, той јыргал ту-
жунда көп мал коройт, тайлыга тайып камдаар-
да көп мал өлтүрэт. Алгај кижы мал-ажын озо-

гыла аайынча тутса бойында-да, совет башкарууга-да тузазы јок болор.

Онын учун көчкүн алтай улустын ортозына көчкүн јүрүмди токтоодоло жаңыс јэргэ јадар јадынын учурун айдар кэрэктү болып јат.

Тузалу иштээр иш: олон чабар, арба-кра салар, оград салар, танкы отургузар, јадару тудар (көндөй төнгөш тутнай рамчатай улья тудар) јакшы укту мал азраар, сарју эдэр артельдар тудар, јакшы көп, јэнгил баалу сарју эдэр, ол сарјуды садала, мал-ажын јарандыраар кэрэк.

Бис јуудан озогызына тэнгдэшкэлэгибис, **јэ бистин партия-ла Совет башкаруу тургусканы болзо, озогы јуудан озогызынан анра эдэр дэгэн эди.** Ма-лаш кэрэги јаранза өскөдө иш, тавар, бөс тэмир нэ-лэ јэпсэл эдери база тунгэй јаранар. Товар көп болор, баазы јэнгил болор; деремнэлэр-јурттар бай болор, айдарда көдрө-дө јургыбыс байып чыгар. Ол тушта Сельсоветтын-да ижи јэнгилэ тужар, школ эдери, кандый кэрэктү нэмэ бүдүрэри јэнгил болор. Јэ, ол орто алтайдын оок өскүрүми мал-аш—көдүрэргэ күјүрэнэр кэрэк.

Ондый ишти канайта иштээр?

Эмди ячейка сайын мал-аштын кэрэгин кичээр кружоктар бар. Ондый кружокторго канчала көп партияга кирбэгэн јаш өскүрүмдэр тартар кэрэк.

Кружокторго тургач улус ажра ма-лаш кэрэгин башкараар бичиктэр таркадар кэрэк, айлдарына бэрэр, куучын айдар.

Партияга кирбэгэн јаш өскүрүмдэрди мал-аш кэрэгинин ижинэ кэжө тартар, изба-читальняда выставкаларга јүргүзэр, јэзгэ јаланга јүрэр, коммуналардын ижинэ көрбөргө барар, база кандый-ла ишгеп јаткан иштэрди көргүзэр.

Ячейка бойынын иштэгэн јэрлерин көргү-

зэр, мааланыг ажын саларын көргүзэр, база кандый-ла көргөдий иштэрди көргүзүп жаш улусты таскадар. Ячейка жаш улусты биригип иштээргэ кичээр, биригип иштэгэн иштинг түпжумдуун, тузалузын жаш өскүрүмгэ билдирэр, мал-аш көдүрэрин тагыдар.

Мал-ашты көдүрэри, көндүктирэри јерди јарандыра иштээри-лэ колбоолу нэмэ. Эмдигээ јэтрэ алтай улус јерди јазап колына тутпаган, јер кэзү божоголок.

Онынг учун ячейканыг бир кичээйтэн кэрэги изба-читальняга, јуунду јэрлэргэ, жаш өскүрүмдэргэ куучын айдар, база книгалардан, газеттардан совет башкаруу јердинг кэрэгин канайта башкарып јатканын, јерди канайта учурлу кээтэнин айдып бэрэр. Жаш өскүрүмгэ јердинг, агаштынг законын билдирэргэ кэрэктү.

Комсомолдыг ячейказынынг төстү ижи јаскыда—јайгыда айыл-јурт ичиндэги ижин јарандылары, албатаа аш-краны јазап иштээрин јакшы укту мал азраарын аайлап айдар.

Алтай јерининг ячейкаларынынг кичээйтэни јакшы укту мал азраарын кичээр, малдыг азраарын кичээр, көчкин јадынды таштап јагыс јэргэ јуртаарын кичээр, өлөнг чачар, чабар иштэрдикичээр.

Јэрдэги иш башталган тушта, Комсомолдар билэр иштэрин албатаа көргүзүп, ол ишкэ, партияга кирбэгэн жаш өскүрүмдэрди кожо тартар.

Онгдайдан бискэ мындый бичип јат: „Марг айдын 19-20 күндэриндэ Онгдайдын колсомолдарынынг јууны (конференцияды) болгон.

Ол јуунга 43 делегат јуулган, онынг 8 кижизи үй улус болгон; комсомолдор 21 кижизе, коммунист 1 кижизе, партияга кирбэгэни 21 кижизе.

Куучынды агроном айтты. Ол куучыннан

улам 31 сурак болды. 21 кижиге удру куучын айтты. Делегаттар иштэгэн ижининг аайын угушты. Уй улус картошко, чалган база кандый-ла маала эткэнин куучындашты.

Ондо турган оок өскүрүм ол куучындарды жарадып укты, сооко алдырбас, күйгөккө тутурбас үрэнди кайдаг алар дэп, сурагылап турды.

Делегаттар жанарда айдышты:—Бис жаш өскүрүмдэр, аш жарандырамын, жакшы укту малазрарын албатаа жарларыбыс, бойыбыста мал-ашты бичиктинг аайынча жарандырама кичээрибис“ дэген.

Ол конференция—жуунды аайын көрөргө эн баштап эткэни ол болгон. Уулдар, балдар айдып жакыганы мындый: **„мынаг ары шак мындый жуунды эдип турзын ол бкске тузалу болып [ат“ дэгэн.**

Комсомол онойып оок өскүрүмди мал-аш көдүрэр кэрэкке таскадып турар болзо, жаан улус оног көрүжэр, мал-аш жанар эди.

Бис төстү-лэ иштэрдиг учы бажын айтыбыс. Иштэгэн јэринэ нэни иштэйтэни көрүнэ бэрэр. Кандый-ла ишти иштээрде нэ-лэ јэтпэзин бодоштырып, кэгиштирэ иштээр кэрэк, агроном-ла, сельсовет-ла жуук јүрэр кэрэк, сельский кооперация-ла кожо иштээр кэрэк.

Мал-аш нэрэгинэ таснаарын үүрэнэрин жаныс-ла комсомол кичээр эмес, жаш өскүрүмдэр тэкши кичээр нэрэктү

**Комсомолдор кооперациялу болор.
Өскө жаш өскүрүмдэрдиг кооперацияга кожо тартар.**

Мал-аш көдүрэр кэрэкке кожо иштээр, кичээр кэрэк-јонды кооперациялу эдэри болор.

Кооперация ажра мэл-аш кэрэгин көдүрүргө жэнил. Кооперация ажра албаты жаңы жайым жадынду (социалист) деремне-журт эдери бэлэн, нэнинг учун дэээ, кандый-ла јөөжөни бириктирип јат. Кооперация ажра албаты биригип, ижи јаба болып јат.

Онынг учун комсомолдор кооперативтынг члени болор учурлу. Комсомолдор бойлоры кооперативка кирбэгэн болзо, өскө оок өскүрүмдәрди кооперацияга канайып кийдирер?— „Сэн, бойынг кирбэгэндэ, мэни кооперативка кир дэп. канайып айдып жадын“—дэл, уулдар айдар, онойып айдып јат. Комсомолдар 100% (көдрөзи) кооперацияга кирер учурлу, бзаза өскө јаш өскүрүмдәрди кожо тартар учурлу.

Кооперациянынг учурын комсомолдар бойлоры биләрдәг болгой онынг кэрэгин алтайдынг оок өскүрүмдәринэ учурлап айдып бэрер учурлу, јуунду јәргә айдар, стенгазетка бичиир, бичиктәг, „Кызыл-Ойрот“ газеттәг кычырып бәрип јүрер учурлу.

Сүрәкәй-лә сананып, кичээнип иштээр кәрәк.

„Кан—оозынынг аймагында, Јодралу дэп, дәрәмнәдә оок өскүрүм комсомолдорды шоодып каткырышкан „Сләрдинг кооперациягардан нә туза бар дәшти. Јә ячейка кооперациянынг учурын кичээп айгкан учун, әмди андагы комсомолдар көдрөзи кооперативка кирди, бир канча партияга кирбэгән оок өскүрүмдәр кожо киргәди“.

Ол иш сүрәкәй кату күч иш: јаш өскүрүм кооперация кирер күүни јок, онынг учун тудушла оок улустынг ортозына кооперациянынг учурын айдып турар ишти көндүктирер кәрәк, јаанындагы кооперативтарды ол ишкә кожо тартар кәрәк.

Доктулардын, батрактардын оок—өскүрүмдэрин ячейка кичээп кооперативка кийдирэр, болыжар кэрэк, (кресткомдар ажра бэрэр үлү акчаны сагыдып, эмээ ККВ-ты төлөдип) база оок—өскүрүмди кооперативтын кэрэктү тузалу ижинэ кожо тартар кэрэк, мал азрайтанына, кандый машиналар тудунатанынан, јон-ла өмөлө-жиң кра тартарына, үрэн аш аруларына болыштырар кэрэк.

Изба-читальня ажра, партияга кирбэгэн јаш улустын јуундарына кооперативтын иштэгэн тузалу иштәрдинг (сас кургаткан, малды айгырга Салган, товардын баазын түжүргәнин) учурын куучындап, айдып бэрэр, база оок—өскүрүмди кооперативтын иштәп јаткан иштәринә кожо тартар.

Кооперативтын организациязы кооперативтын кружоктор эткән јәргә, ячейка партияга кирбэгән оок өскүрүмди ондый кружокторго кичээп кожор. Ячейка нэдән-дә озо оок улусты кооперативтын членинә кичээп кийдирэр кэрэк) көбизилә айлдын ээзи болып турган уулдар кирәт) база кандый-ла иш әдәр, мал азраар товариществаларга, аргельдарга кичээп сугар кәрәк.

Кооперативка турган таскаамыр комсомолдор оок-өскүрүмгә билгән үүрәнгәнин билдирә куучындап јүрәр кәрәк, онойып јүрәргә өнөтин айлду көчүп јүрәр үүрәдү тужунда јуунду јәргә куучындар, база үүрә-јәлә улуска айдар кәрәк.

Јә, ол иш күч, кату-да болзо, јаш өскүрүмдәрди кооперативка тартпазабыс бис качанда јаңы социалист јүрүмди јазап болбосыбыс.

Совет башкарууна јаш өскүрүмдөр кирижэри, болыжары.

Деремнэ јәрдин башкаруу сельсовет болып јат. Сельсовет јурттын кандый-ла кэрэктэрин башкарып јат. Оны кэм тудар учурлу? Албаты бойы—батрактар, јоктулар, орто улус,—ончозы тудар Кулактар, байлар, актар-ла јүргән улустар база советтин законында үн јок эткән улустар тудар учуры јок. Јә, ол сельсовет албаты бойы болышпаза, оок өскүрүмдөр кожо турбаза алднан бойы башкарынып болор-ба? Јок ОНЫҢ ИЖИ АЛБАТЫНАҢ БОЛЫШТУ, АЛБАТЫНЫҢ САНААЗЫНАҢ КЫЙБАС ЈӨПТҮ БОЛОР УЧУРЛУ.

Партияга кирбэгән оок өскүрүм сельсовет тудар тушта тәкши тудужат-па? Кожо тудужары ас болып јат. Сельсовет тударда өрөкөдөн бир кижидән турар, эмэзэ айлдын ээзи болып турган уулдар јүрөт, Ол кылык јарабас. Айдарда ячейканың кичээйтәни мындый болып јат:

Сельсовет турар тушта, оок өскүрүмдөрдү, сүрәкэй-лэ кичээп көп јуур кэрәк. Избу-читальняларга, нөдрө јоннын јуундарына, ячейкаларда албатаа кичээп, Сельсоветтин учурын онын бүдүрәр кэрәктэрин айдып, нуучындап турар кэрәк, совет тудар јуун орто тудуп турарда учурын айдап турар.

Оок өскүрүм сельсоветтин ижин кичээгәдий күүнзэгәдий эдип айдар кэрәк—сходко-јуундарга кәлгиләп јүрзин. Јуунга оок—улус көп кәлбәйтән, оны јарт айдар кэрәк, јуунда дэзә албатаа кэрәктү, тузалу куучындар бүдүп јат, јоннын кэрәктәри башкарылып турар учурлу. Онын учун ондый кэрәктәрдү оок өскүрүм кожо угужуп, кожо шүүшкәжин сүрәкэй тузалу

болор.

Оок өскүрүмди јуунга јууитан эп бар: ячейка сельсовет-ла јөптөжоло комсомолдордон тоолу кижичыгарып јаандары-ла јаштары-ла катай јуудылар; ол эмэээ уполномоченный-ла Сельсовет-ла Ол јуунга јаандарды јаштарды катай-ла јуур эдип эрмәктәшип салар. Ондый эптү сүмәни таштабай, кичээр кэрәк.

Советтын закондоры, јуртындагы тургускан кэрәктәр оок улустан јажыту эмәс, олар ондыйды тәкши билип јүрәр учурлу. Изба-читальня ажра нәлә закондардын учурын билдирә айдып турар кэрәк, ондый ишкә народный судьяларды, следовательларды, агрономды база өскө үүрәнгән улусты салар, кэрәк, оларды иштәдәр кэрәк.

Алтайдың оок уулдарына, кыстарына болыш эдип совет башкаруудын бүткән бүдүмин айдып, јаңы бүткән сельсоветтин әжилү ижинин учурын айдып бәрәр кэрәк. Ондый ишти бистин организация иштәгән—јә тәкши эмәс, тәкши јакшы болбоды.

Лебедской аймакта ондый иш өйиндә јакшы болды. Советтар катап тудар тушта ондо партияга кирбәгән оок өскүрүмди 11 катап јуунга јууды.

Јуун сайын оок улус 60 јәгрә кәлип турган. Ол јуундарда шүүшкән кэрәктәр:

1. Сельсовет тудар кэрәгиндә ВЦИК-тын чыгарган инструкция бичигинин аайын уккан.
2. Сельсоветка тудар кандидаттарды шүүшкән.

Гурьяновка деп, дэрәмнэдән бичип јат: „Партияга кирсәгән оок өскүрүмдәрдин јууны өткөн кийиндә, иңирдә ойын әтибис—ойнодыбыс, кожондодыбыс—јыргалду болды—ол јуун јыргалду тузалу болды, советка кандый кижичыгарып тудар

учурун уктыбыс“ дэл, бичигэн. Ондый тузалу ишту, јаш улусты Совет башкарууна јууктадар кэрэгиндэ, бу 1927 јылдагы чылап мынан ары кичээп иштээр кэрэк.

Јаш өскүрүм сельсоветка канайта болыжар?

Сельсовет јол јазадар, өрт өчүрэр дружина эдэр, сууларга күрлэр салар, база кандый-ла иш баштаар, ол иштэргэ комсомолдар кожылар, партияга кирбэгэн оок өскүрүмди кичээп кожо Ячейка кичээп куучын айдын турар, оок өскүрүм тузалузын јарт билэлэ, байы күүнзеп, Сельсоветтын иштэринэ санаазы-ла болыжып турзын.

Кажы бирдэ алтай уулар, кыс-балдар иштээр, күүндү-дэ болзо, комсомолго кирбей јүрэт, эмээ ада—энэлэри јууктапнай турар эмээ бойлоры комсомолго киргэни тузалуун билип болбой јүрэр, база канайта ла кэлишпэй јүрэт. **Ондый оок улусты сельсоветка нэниг учун тутпас** (сельсоветтин ревизионный комиссиянын члэни эдип)? **Тудардан болгой карында кичээп тудар кэрэн.**

Партиянын кичээп турганы, партияга кирбэгэн албатыны, совет башкарууна кару, күүнзеп тургандарынан канча-ла көптөдө сельсоветтин ижинэ тургузар дэл, јат. Оок улуста-да Совет башкарууга карузып, иштээр дэгэн күүндү улус көп. Ондый улусты тургузар кэрэк.

Комсомолдын ячейказы сельсоветка бойларынын комсомолдорын-ла көптөдө сугарга кичээнип бэргэндэ база коомой. Бистин союзтын эжизи—сельсоветтын ижинэ комсомолдордын билэр дэгэн, эркин јакшызын талдан бэрэр учурлу; ол уулар дээ, партиянын кэрэгин кичээп, тэгин албатыдан, оок улустан көптөдө тургузарын кичээр учурлу.

Комсомолдон сельсоветка турган кижини, сельсоветтын комсомол-члендэри бойларынын

кэрэгин ундубай жүрэр кэрэк—жангыс-ла комсомолдорды тургузар эмэс, өскө-дө оок улусты кожо тартар. База кооперативка, кресткомдарга, кандый өскө жоннын ижинэ оок өскүрүмди кичээп тургузары база ошкош олордын-ок кэрэктэри. Ондогы комсомолдар оок өскүрүмди ундубас кэрэк. Комсомол партиянын болышчызы дэп, ундубай жүрэр кэрэк, онын учун совет башкаруудын кэрэктэрин сүрэкэй кичээп, партиянын чын болышчызы болор кэрэк.

Коночок дэп жэрдэ Мазырин дэп комсомол совет тудар жуунна партиянын тудар дэгэн кандидаттарын кэрэк жок дэп блаашкан.

„Кэбизэндэ комсомолдор сельсовет тудар жуун болып жадарда ойын эткэн, ол жуунга турбай жыргаарга баргалаган. Ондый комсомолдор бистин бүдүрэр кэрэктэрди билбэй жаг. Комсомолец партияга болыжатан бойы партиячканын сельсоветка тудар дэгэн кандидаттарын кэрэк жок дэп, блаажып жаг, ол кылыктаг улам ячейканын ижи үрэлип жаг, эмээ совет тудар жуунга барбай, ондо кожо турары кэрэктүүн билбэй комсомолдар ойын эткэни база сүрэкэй коомой. Ондый жарабас кылык, бу өткөн совет тудар тушта карын көп жок болгон, эмдиги совет тудар тушта ондый кылыкты срай да жок эдэр.

Сельсоветтар тудар тушта комсомолдор, жон оргөзында эбэш бүдүмчүлү болып жүргэнин мынан билдибис: өткөн 1926 жылда көдрө областын сельсоветтарына турган члендеринин тоозы 889 кижиге болгон, онын 14 кижизи (1,5%) комсомолдор болгон. Бу жыл 1927 жылда көдрө Областын Сельсоветтарына тудулган члендердин тоозы 3.659 кижээ жэтти, онын 137-зи (3,7%) комсомолдор тудулды (ВКП (б)-тын члени, кандидаты болып турган комсомолдор ол 137 кижиге жок). Онын учун, сельсоветка тудуулуп турган

комсомолдордын төстү кэрэги: ишти салбай иштээр, сельсоветтин иштэринин бөлүктэринин ижинэ кожылар, сельсоветла тудуш-ла тилде-жип турар, жургынын кандый-ла тутспын, кэрэг-гин тэкши билэр ижин албаты—jonнын күүнин-чэ, Совет законнын аайынча кыйдырбай иштээр.

Совет башкарууна болыжар ячейканын ижи шак ондый болзо, яраар дэп, бистин сагыжы-быска онойып кирип јат.

Оок өскүрүмдэр Кресткомнын ижин-нэ болыжары. *)

Общество Крестьянской взаимопомощи јоктуларды, батрактарды база жургтын орто дэгэн jonнын бириктирин, байлар-ла туружун јат, албатынын јоктуларына мал-аш кэрэгинэ болыжып јатирэт. Общества сельсоветка тудар улус кирэр күүнду болзо, кирэр учурлу. Айдарда оок—өскүрүмдэр түнгэй-лэ СККОВ-тын ижинэ кирижэр болыжар учурлу.

ВЛКСМ-нин ячейказы оок өскүрүмдэрди 18 јаштан өрө обществаа член эдип кийдирэр, кресткомнын ижинэ болыштырар: jonнын кразын иштээргэ чыгарар, кэнэгэн, оору улуска болыштырар, красноармеецтардын билэзинэ болыштырар, јоктуларга болыжар, школдын ижинэ суббогниктар эдэр.

Ондый иштэрди јангыс-ла кресткомга член болгон оок улус иштэжэр эмэс, өскө-дө оок өскүрүм 18 јаштан өрө болыжар учурлу.

Ячейка общество взаимопомощ ажра јаш өскүрүмдэрдин јоктуларына болыжар, алдын айл-јурттын ээзи ботып јаткан оок өскүрүмдэргэ

*) Крестьянский комитет взаимопомощи—Бойы-бойына болужар Крестьянын комитеди.

икчээп болыжар (агаш үлэжэрдэ, јэр үлэжэрдэ налог төлөөрдө).

Ячейка общество взаимопомощ ажра оок өскүрүмдэрди артель эдип бириктирэр, коммуна кийдирэр, изба-читальня ажра, база айл сайын јүрүп, јуунду јэргэ общество взаимопомощтыг эдэр кэрэгин оок өскүрүмгэ јазап, билдирэ айдын бэрэр, база кресткомдордын кандый-ла ижинэ болыштырар.

Јаш өскүрүм-лэ јон ортозындагы обществалар.

Деремнэ јэрлэрдэ кажы-ла јэрлэрдэ революционерлэргэ болуш эдер МОПР бичик билбэсулужыүүрэдэрик кичээр Общ Јэл-лэ учар кэрэкти кичээр АВИОХИМ јурт корыыр кэрэккэ болужар ОСО дэп Обществолор болот.

Ондый обществалар јангыс-ла чаазында адыла бар, иштэп јаткан ижи јок, улустары ас болот. Ондый обществалар сүрэкэй кэрэктү, нанин учун дэээ, оморды ажра албаты, јаандары, јаштары јангы јүрүм, јангы социалист јлдыжын јазап јат. јэ, оны албатаа билдирип, јолын таап айдар кэрэк.

ОСО—Авиахимнаг тэмдэктэп айдалык. Ондый общества албатаа билдирип айдатаны: бу учатан аэропланды нэ кэрэктү эдип јат, база кандый-ла химический (корон коронго алдырбас нэмэни нэ кэрэктү кичээп јазап јат, ондый учар машиналарды көпгөдил Совет јурттыг албаты тэкши коруулаарын айдып турар. Ячейка ондый обществолардын јарлайтан эрмэгинэ, куучындарына болыжын, јарлажып турар, база омордын ижинэ деремнедэги организацияларды болыштырып, комсомолдорды ончозынан озо иштэдип, онды і обществалардын ижин тындыдар. Комсо-

молдор ондый обществалардын нэ-лэ ижинэ сүрэкэй болыжып, кичээнгэни кэрэк.

Јаш өскүрүм тавардын баазын жабызадарга болыжары.

Коммунист партия акту күчүлэ јаткан албатаа тузалу кэрэк башкарды: СССР-дин албатызы нэ-лэ тудунар—кабынар, кийэр бөстөнг өрө нэмэләрдин баазын түжүртэргэ кичээп јат.

Комсомолдын организациялары шак ондый иштэп куру калышпай, сүрэкэй кичээнэр кэрэк, болыжар кэрэк.

Ол ишти иштээр эжизи мындый: комсомолдордын собраниязы орто кичээп-лэ партияга кирбэгэн оок өскүрүмдәрди јууп алып, бу бистин Ойрот областта тавардын баазын качайта түжүртәрин шүүжәр, база өзөк сайын садулардын баазын жабызадарын угужар.

Кооперацияга член болып турган комсомолдордын, база ревизионный комиссиялардын, лавкалардын члени болып турган комсомолдордын уккан көргөнин куучындадып ячейка угар, база кооперацияга представитель болгон комсомолдорды угар. Ондый комсомолдорго тавардын баазын жабызадар кэрэкти кичээзин дэп, јакылта бэрэр, база канайта иштэп јатканын көрөр. Ондый комсомолдор, артык чыгым чыгартпай, артык јорык этирбэй көлбаа кошгырбай кичээп турар учурлу.

Кандый-ла јал—шанга көп акча чыкпас јанын бэдрээр, нэмэни јэнгил јалга тартыарын кичээр (артык кижини кооперацияга тутпас эбин бэдрээр).

Комсомолдар кооперативтын члендеринин јуунына кожо туруп, кооперативтын иштэгән ижинин учурын айдып турар, алдында јастра кы-

лынган болзо, ондый кылык катап болбос эдип билдирэ айдып турар, тавардын баазын јэнгилтэдэр.

Кооперативтар товардын баазын түжүргөнин албатаа јарт билдирип, айдып турар.

Оны илэ јэргэ бичик кадап, алдындагы тушта баа мындый болгон, эмди мынчаны түжүргөн дэп, јартап чийэр. База кооператив товардын баазын канайта јабызадып јатканын јурап койзэ-дэ кэм јок, ондый јурамалдарды изба-читальня, айлдарга, сельсоветтарга тургузар, база кажы јэрдэ „јаан баа тургрскан учун јаргаа бэргэнин“ газетткэ чийэр, кандый кооператив канча крээлү баа јабызатканын чийэр.

Тавардын баазын јабызатпай турганын, јэриндэги стен-газетка чийип турар кэрэк.

Кооперативка кандый комыдалду болзо, ижин јаратпай турган болзо, бичип салар комыдалдын книгазын јазаар, ондый книга бар дэп, улуска тэкши айдар.

Оок өскүрүмдэр кооператив товардын баазын јабызадып турган-ба јокпа кичээбэй турган-ба ондый билгэн сэскэнин ол комыдалдын книгазына бичип турар кэрэк.

Ячейканын сүрэкэй кичээйтэн нэмэзи ондый ишкэ алтайдын оок өскүрүмдэрин јаба тартар кэрэк. Онын учун партияга кирбэгэн оок өскүрүмдэрди јууп јуун эдип турар, база албатаа „Кызыл Ойрот“ „Молодая гвардия“ дэп, газеттарды кычырып бэрэр. Кандый книгалар, бичиктэр кычырарда, газеттар, журналдарды кычырарда орус тилин јакшы билэр нөкөр кожо айдып алып, алтай тилинэ јазап көчүртүп турзын.

Тавардын баазын јабызатар ишти парт'ячейканын ижинэ кэлиштирип, айра иштэбэс кэрэк, ол кату иш болып јат.

Парт'ячейка јок јэрлэрдэ ишти аймактын

ВЛКСМ-илэ база ВКП(б)-ла бириктирип, олордон јөптү турар.

Шак онойып иштээзэбис, тавар баазын жабыздар ишти бис јарандырарыбыс.

Јаш өскүрүмниг ортозына үүрэнэр кэрэкти башкарары.

Совет јангында јангы јадын эдери, јангы деремнэ-јурт эдери, јаш өскүрүм нэ нэмэни билэр таскаамыр болор кэрэк, алтай албатынын чын кызылып јаткан кэрэгин јарт билэр кэрэк.

Јаш өскүрүмдэр бичикчи болор. Эмдиги албаты канча јүзүн бөлүнүп јатканы јарт нэмэ: байлар, јоктулар јалчылар, орто улустар; јэ, јокту, јалчы, орто улус аргалу бай (кулак) јаар јайыла бэрэт. Ондый улус, јуртты башкарар, тыгыздар эбин билбэс учун, ишмэкчи акту күчүлэ јаткан албаты бир болзо, јурттын ондоноры ол болор. Байлардын колынан канайта сурылар эбин билгилэбэй јат.

Айдарда сүрэкэй кэрэктү нэмэ: Јаш өскүрүмди јангы јүрүмдү деремнэ эдэргэ үүрэдэр кэрэк, оок өскүрүм байларды ээчибэс, ишмэкчи-лэ биригэр јолын таныдып, таскадар кэрэк. Алтайдын уулдарын, кыстарын кандый-ла кэрэкти коммунист јолынча билэр эдэр кэрэк, албатаа ижи тузалу болзын.

Јаш өскүрүм изба-читальняга (бичик кычырар тура) болыжары.

Партияга кирбэгэн оок өскүрүмдэр-лэ јазап ла куучындажып кэлзэгэр, оок улус кандый ла нэмэни тэкши билэр күүндү болор. Кажы бир улус мал-аш кэрэгин кичээп угар, кажү

лары „кудай бар-ба јск па“ дэп. сураар, кажы уулдар кооперация кэрэгни база политика (баш-карууда нэ балып јатканын) кичээн угар.

Нэмэни билэргэ, таскарга кичээнип јаткан болзо, оны кичээп билдитэр кэрэк.

Ондый кэрэкти бис изба читальняларга, база айл сайын јүрүп бүдүрэр кэрэк. Онын учун око өскүрүмди изба-читальнянын ижинэ тартар кэрэк.

Изба-читальняларда кажы бирдэ эш нэмээ јарабас кружоктор болот, ондый учун изба-читальнянын ижи коомой болып јат.

Јаш улустын күүнзэгэн нэмээ кэлиштирэ кружоктор эдэр кэрэк-оок өскүрүм күүнзэгэдий кэрэкти тэмдэктэп айдалы: „кижи канайта буткэн, јэр, суу кайдан бүткэн. Јаш улус нэни-лэ сүрэкэй кичээзэ ондый кружок эдэр кэрэк. Кооперативтын учурын сүрэкэй кичээн турган болзо, кооперативтын кружогын эдэр.

База катап айдалык, КРУЖОКТОР КЭРЭКТҮ ОНЫ ЭДЭР КЭРЭК, ЭТСЭ ЈАШ ӨСКҮРҮМ-ДЭРДИНГ КҮҮНЗЭГЭН ИШКЭ КЭЛИШТИРЭ ЭДЭР, БАЗА АЛБАТАА ТУЗАЛУ БОЛЗЫН.

Баштаар улус тутак болды, јэ, ондый-ла болзо, ондый улус табылар, ол нэ улус дээ: агроном, врач, учитель, землемер, избач база өскө бичикти улус болор.

Ондый кружоктордын ижинэ комсомолдор сүрэкэй болыжар, оlorдын ижин көндүктирэр, ол кружоктордын ижи коммунист јүрүмүнэн кыйбазын дэп, кичээр, партия, комсомол ол кружокторда бүдүмчүлү башчы болор учурлу.

Јаш өскүрүмдэргэ бичик кычыра- ры, куучын айдары.

Кажы бирдэ ондый кружок эдер эби кэлишпэй баратан, айсада бистин Ойрот областа көп кэлишпэй турат. Айдарда оок өскүрүмгэ бичик кычырып бэрэр, куучын айдар кэрэк. Уккадый, билгэдий кэрэктэр көп бар, тэмдэктэп айдалык: ВКП (б) XIII-чи јуунында дэрэмнэ кэрэгин шү-үшкэни, Советтин јуунында нэни эткэнин, ВЛКСМ-нин всесоюзный 5-чи конференциясында нэни бүдүргэн, јэр үстүндэ өскө государстваларда нэ болып јатканын, Ойрот обласыг 5-чи Совет јуунында нэ бүткэн, алтай улусты чэрүгэ алар эткэнин, тавардын баагын јабыздар кэрэкти, фабрик-заводгор канайта иштэп јатканын ончо угар учурлу. Ондый кэрэктү куучындарды угар, билэр кэрэк, јагыс-ла комсомол улус угар эмэс, өскө-дө алтай оок өскүрүмгэ тэкши угузар кэрэктү

Ондый кэрэктү куучындарды укса, билзэ оок өскүрүм комсомолдын учурын билэр, партиянын ижин таныыр, ма-лаш јарандыраын, кандый-ла нэмээ үүрэнэрин билип элар. Јчэйкада айдылган ондый куучындарды, ондо кычырган бичиктэрди изба читальня орто айдып, ондо кычырып турар кэрэк. Ол нэнин учун ондый дэ-гэжин, бистин ячейканын јуундарына өскө партияга кирбэгэн оок өскүрүм барбас, база изба-читальняга кандый-ла улус, јаан-да улус јуулар, тэкши угужар.

Онын учун ячейка кандый бичик кычырар, куучын айдар јуундарына оок өскүрүмди ажындыра кычырып турар кэрэк, оок улус, кажы крээдэ ячейка куучын айдар. бичик кычыр, тэкши билижип јүрзин.

Стенэнийг газеди.

Изба-читальняда, ячейкада стенэнийг газедын эдэр учурлу. Ондый газетка жаантайын-ла комсомолдор бичип јат. Ондый газеттарда көн јангы кижигары јок нэмэлэр бичип јат, јуртында нэ болып јаткан бичибэс. Онынг учун ондый газеттэрди улус кычырбай јат.

Стенэнийг газединэ партияга тирбэгэн јаш өскүрүмди кожо тартар кэрэк. Јаш улуста, уулдарда, кыстарда нэ лэ тузалу нэмэ бичигэлий улус бар, база сельсоветинг, кооперативтынг ја-стра иштэгэн ижин газетка салар. Јуртында нэ лэ болгонын оок улус ол стенэнийг газединэ бичизин.

Газетти јаш улус бойлоры бичип турзын дэп, кичээр кэрэк. Бир кандый бичикчи билэр уулды редколлегияга тургусканы коомой эмэс, кэрэктү. Ол газетка јаш өскүрүмнийг санаазы, кылыгы ончо илэ—јарт болор. Комсомолдор ол газетти коммунист јолынаг кыйдырбай, баштап турар.

Ондый газетта јуртынын ичиндэги јадын, јүрүм бичилэр учурлу. Оок өскүрүм ол газетка јэриндэги, јуртындагы кандый-ла јадынды, јүрүмди, сельсоветинг, кооперативтынг ижин бичизэ, оны кичээп кычырар, күүнзээр. Ондый ја-стра кылыктарды бичийрдэ социалист (јагы јүрүмгэ) кэлиштирэр.

Сатгазеттанг юнселькорлор (јаш селькорлор) таебрга, тыгыырга јакшы. јаш селькор—комсомолдын газедининг чэрүү болып јат; олар јок болзо, бистинг газеттарыбыс јаранбас.

Кажы ячейкаларда јаш селькорлорды бириктиргэн кружоктор, группалар бар; ондый кружоктор ажра јуртын оок өскүрүми кандый болып јатканын, кандый јүргэннин оилэр кэрэк,

база жаан жэрдэги Комсомолдордыг ижин танидар кэрэк. Ол оок өскүрүмди бистинг газеттарды кычырарга таскадатан сүмэ болып јат.

Айдарда, ондый јаш селькорлорды, партияга киргэн болзын, кирбэгэн болзын, ячейка сүрэкэй, кичээр, корулаар кэрэк. Кажы бирдэ јаш селькор кандый чынчык, кэрэктү (өчтөп эмэс) чын көргөнин укканын газетка бичигэндэ, оны өчтөп оо боо кыстай бэрэгэн кылык бар. Айдарда, ячейка кичээйтэни мындый: јаш селькорга болыжар, кижээ кыстагпай корулаар, тон өдө бэрээ, султыг аядына советтинг законнаиг угар, база „Кызыл-Ойротка“ „Ойротский-Крайга“ бичип турар.

Јаш өскүрүмгэ книга, газет кэрэк.

Бистинг Совет республикада тэкши комсомолдордыг газеттары көп чыгып јат, оны кычырып турган улус ас, партияга кирбэгэн оок өскүрүм срай-да кычырбай јат. Бистинг комсомоядыг газеттарын алдырып јаткан улус сүрэкэй ас, онынг учун, бистинг ячейкалар кичээнип комсомолдыг газеттарын, „Кызыл-Ойротты“ көптөдө алдырар кэрэк. Оны јашыс-ла комсомол улус кычырар эмэс, алтайдын оок өскүрүмдэри тэкши кычырзын. Јакшы орус тилие билэр, бичикчи комсомолдор бар јэрдэ, газетти орыстап кычырала алтайлап јазан айдын бэрэр группалар эдэр кэрэк, база „Сельская правда“ „Молодая деревня“ дэп, газеттарды кычырар, база јакшы билэр дэгэнинэ. „Журнал Крестьянской Молодежи крестьянын јаш өскүрүмининг журналы“ бар оны кычырын бэрэр кэрэк.

Онойыт улусты јууп алып газет, журнал кычырар ишти баптаган кийниндэ, оок улусты куулындаштырар, газетта нэ барын шүүштирэр,

(газеттаг кычырганан катан шүүдирэр) газетта кандый солын кэрэктү нэмэ жүрээ, оны кэзип алар, (орус газет болзо оны алтай тилинэ көчүрэр) ол кэзип алганын изба-читальняга, эмээ кайда-ла көп кижилер жуулар илэ јэргэ илип салар.

Шак ондый кылынзабыс, бис өскүрүмди газетка күүнзэдэрибис, олар јилбиркәп кычырар, онын кийиндә бойлоры-да газет алдырар бистинг бүдүрэр кэрэгибис ол оны кичээр кэрәк.

Эмди бир әбәш книга учурын айдар. Алтайдын оок өскүрүми кычыргадый, јилбиркәгәдий алтай тилдү книгалар ас, чыкалак. Орус тилдү нэлә жүзүн книгалар көп—јә оны алтай тилинә көчүрәргә кәпкә бастырарга көп акча кэрәк, акча дээ, ас, јәдишпәй јат.

Јә ондый ишти кичээр јадыбыс, алтай тилду книгалар әбәштәнг чыгар, јә орус тилдү киганын учурын, оны канайта кычырза јараарын айдалык.

Онын учуры мындый: алтай улуста бичикчи, тил биләр таскаамырлары бар, изба-читальняда дээ нэлә жүзүн јакшы тузалу книгалар бар болотон, айдарда ондый книгаларды кычырбай јатканын, кижилер көрүп жүргәндә көп јанын кәспәгән-дә јадат. Ондый кылык јарабас, книга тәгиндә ас, книга сүрәкәй кэрәктү! **АЙДАРДА, ООК** **ӨСКҮРҮМДИ КНИГА КЫЧЫРТАР КЭРӘК,** **КНИГА КЫЧЫРАРГА ТАСКАДАР КЭРӘК.** Ол ишти улус јууп алып, книжканын учурын айдып, кычырып бәрип баштаар кэрәк айдарда оок улус јилбиркәп, күүнзәп жүрәр, онын кийиндә бойлоры-да алып кычырар.

Книганын учурын оок өскүрүмгә билдирәин дээ, эмээ ол книга шак мындый дәп, айдар; эмээ мындый тузалу бичиктәр бар дәп,

бичийлэ изба-читальняга илэр, јуундарда оок улуска јарлап айдар.

Книганын учурын улустаг озо комсомолдар билэр кэрэктү. Айдарда, өскө оок өскүрүмгэ книганын учурын айдарга јакшы болор.

Ячейканын библиотекасында бичиктэр салар јэр) книга јок болзо, изба-читальня јок болзо, јуугындагы библиотеканын, изба-читальнядаг кэрэктү книгаларды алар кэрэк.

Книганы көл кычырза, айландро нэ болып јатканын билэр, база јаш өскүрүм Советын ижинэ таскаар. Онын учун јакшы книгаларды јаш өскүрүмдэрдиг оргозына кичээп таркадар кэрэк.

Кандый-ла тузалу, кэрэктү книга алдыра-рын агроном улустаг, учитель-качылардаг, эмчи улустаг, избачтын база кандый бичикчи билэр улустаг угуп, јөптөжөлө алдырар кэрэк. Шак ондый билэр нөкөрлөдөг јөп угуп турза јакшы.

Јаш өскүрүмдэр тэкши бичикчи болор кэрэк.

„Албатыны тэкши бичиккэ үүрэдэр дэп, тэкши айдыжып јат. Бичик билбэс јуртта коммунист јон болбос дэп, билигэр. Совет башкаруу јакылта бэрзэ, эмээзэ партия шак мындый болзын дэп јакыза, эмээзэ улустын эркин јакшызын талдап ондый ишкэ ийзэ, оны-ла кэрэк бүтпэс. Ол кэрэккэ јаш өскүрүм бойы туружуп, кичээнэр кэрэк“ дэп, Ильич бойы Комсомолдын III Конгрэс (јуунына айткан.

Сельсоветын ликиункт (јаан улусты бичиккэ үүрэдэр) эдэр кэрэккэ болыжар кэрэк ондый кэрэккэ јаш улус, јаан улус тэкши кожылар, туружар кэрэк.

Кэрэк болзо — јаш улус-ла кожо іўрўп кандый ўўрэдўгэ кэрэктў книга, карындаш тетрадь, чаазын алар акча јуур кэрэк.

Снын сўрэкэй-лэ кичээйтэни — оок өскурўм-ди бичиккэ ўўрэнэргэ јилбиркэдэр база бичикчилэрин ўўрэтирэр, бичикчи комсомолдорды бичик билбэс улусты ўўрэдип турар эдэр кэрэк.

Бойларынын ортозында бичик билбэстэрин комсомолдор нэдэн-дэ озо кичээп ўўрэдижэр учурлу.

Јайгыда алтай јэриндэ бичик билбэс улусты Сичиккэ ўўрэдип јат. айдарда ол ликпунктарга комсомолдор барып, ўўрэдижип турар кэрэк. База алтайдыг бичик билбэс оок улусты оноор кожо-ло тартар кэрэк.

Комсомолдордын игирдэ ойнойтон ойындары.

Алтай улустыг оок өскўрўми игирдэ айла, эмэзэ јэргэ јуулып ойнойтоны озогы кылык Эмди-дэ оок улустыг јыргалы ондый ойындар болып јат. Оны албадап, тоскырып токтоодорго јарабас. Айдарда ячейканыг кичээйтэни — база тугэй комсомолдордын ойындарын эдэр, ол ойында аракы јок, артык окшоножар эштээр баштаг кылык јок болор, ол ойында кандый јагы кожондор кожондожор, кандый-ла јагы ойындар бар ойноор, жагыдан кожондоор кэлиштирэ таап кожондоор, база орыс тиллў кожон болзо, орус сїын болзо, оны алтайлап айдып бэрэр. Јэ, ол бистиг комсомолдын ойынында чурана-да, топшуур-да, комыста бар болзо кэм јок, база кандый сырға эш јажырап ойында ойнозо, кэм јок, ондо јаман јок. Бискэ кэрэктўзи оок улус аракылабаза, согышпаза, јакшы ойнозо кэрэк. Оок

улус ойноор күүни кэлэр, бийэлээр күүни кэлэр—комсомол оны кичээп кэлиштирэр ойнодор учурлу.

Кажы ячейкалар ондый комсомолдын ойыны орто билдирбэзинэн жуулган ойныгон балдарга кандый-ла тузалу куучын айдын јат, солын јангы ойын айдын бэрэт. ол оок улуска сүрэкэй јарамыкту. Ондый ойындарды кичээр кэрэктү.

Ондый ойынды кайда-ла учраган айлга эдэргэ јарабай јат оо көп кижиге кэлбэс, оок өскүрүм көп кэлзин дэээ, ондый ойынды школго, эмэээ изба-читальняга, эмэээ народный домго јуур кэрэк, ол эптү болор.

Ячейканын бир кичээр нэмэзи, бу јангы кожондор, революциянын кожондоры јаш улустын сагыжынан чыкпазын, јаантайын кожондоп јүрзин дэп, кичээр кэрэк. Ондый кылык оок өскүрүмди озогы јаман-јуудык шокчыл, шоодылган кожонгон айрар эди.

Јаш өскүрүм јангы јүрүм јазаар.

Ойын, кокыр, революциянын байрамдары, совет кожондор—јаш өскүрүмнин канайтса-да өскөртип, кубултып јат. Јангы јүрүмди јазаары—күч иш. Јангы јүрүмди јазаарга эптү болоры учурлу, бистин мал-ажыбыс јакшы көдүрүлүп јаранза, бйыбыс бичиккэ тэкши үүрэнип алзабыс кэлижэр нэмэ. Јэ, эмди-дэ болзо, база тэгин јатпай нэни—нэни эдэр кэрэк. Төлгөөчи—бэлгээчилэрлэ, јарлыктар-ла камдар-ла туружар, согыш, кыйышты токтоодор: озогы той, бала крестээр јыргалдын ордына кызылдын тойын эдэр кызылдын јангында бала крестээр. Ондый кэрэккэ комсомолдор күјүрэнэр, албатаа көргүзэр тэмдэк болор учурлу.

Ячейка озогы жүрүмди бузуп жаңы жолго көндүктирер иштәрди база иштәп јат.

Јаш өскүрүмдәрдин жаңы кожоңы бар, бой-лоры кәлиштиргән:

Ак-борого мингәним,

Ардак јакшы ат әмтир;

Комсомолго Киргәним,

Көк чолмондый бу болды.

Көк борого мингәним,

Көкүп јәрләр ат әмтир;

Коммунистка киргәним,

Күн јарыгыч көргөндий.

Бистин алтай улустын тойына 2—3 оноңдо көп мал өлтүрәт. Алтай улустын малы бу јуудан бәри сүрәкәй астаган, айларда ондый јарлу той сүрәкәй чыгымду болып јат, кажы кижини түрәдип јат. Ондый алтай той алтайдын јоктуларына сүрәкәй күч, чыгымду. Јә, бу орто оок өскүрүмдәр кичәәнәр кәрәк. Мүндый тәмдәкту куучын бар: „Кайбыш Анатов дэгән комсомол кижини алган, тойды јарлаган оок—өскүрүм јуулды.

Тойдо јарлык эш јок болгон, бир нөкөр әбәш куучын айткан, онын кийниндә тойдын эдин јиди.

Айларда 2-3 малдын ордына бир кой өлтүрәлә айлчыларды сыйлап салза түнгәй-лә той болор, ала өбөкөнин жаңы бузулбас.

Онойын сыйлаган кийниндә ойын эдәр кәрәк: „буура болып ойноор“ „айгыр-ла бөөрү“ болор, „Кол тудужуп, үзүжип“ ойноор, јарыш эдәр, күрәштирәр, суулу аяакты айл айландра төкпөй алып жүрәр. Иңирдә ойынга јалан оок улус јуулза алтайдын ойынын „сырга јажырып“ ойноор, ол ойынды совет јанга кәлиштирә ойноор кәрәк, сырга тапаган кижини әмдиги јангы совет кожоңдор кожоңдодор, әмәзә совет јан-

нынг учурун, комсомолдынг учурын сурап угар. Сырга тапаган кижиг ол сурактарга каруун айдар, тапаза, билбэзэ комсомол улус учурын жазап айдып бэрэр. Онынг кийниндэ база катап ойноор.

Ондый ишти ячейка сүрэкэй кичээр кэрэк, нэнинг учун дэзэ, алтай улустынг жадыны жүрүми башка, онынг ончозын билэр, шүүнэр кэрэк. Ондый ишти аыктанып, кэлиштирэ, оок улуска жарада иштээр кэрэк, оок өскүрүм бистэнг качпазын, карын комсомолды чын нөкөринэ, наа-ызына бодоп жүрзин, качан-да болыжы, тузазы жэдэр дэп, билзин.

Советский байрамдарды жазап байрамдаар кэрэк.

Бис советский байрамдарды байрамдаганыбыста жаантайын кэлишпэй, коомой байрамдайдыбыс Күүк айдынг баштапкы күнин, Октябрьдынг революциязын бис жылдынг сайын байрамдайдыбыс, жаантайын-ла коомой болот.

Бис байрамдаганыбыста: жуун эдэдибис, куучын айдалдыбыс, ол жуунга партияга киргэн улус, база комсомолдор жуулат, партияга кирбэгэн, комсомол эмэс оок өскүрүм ол жуунга кэлбэйг. Кайда бир туура алтай өзөктөрдө алтайдынг оок өскүрүмдэри кам камдаган жэргэ, жарлык мөргүүл эгкэн жэргэ сүрэкэй жуулат. Ол нэнинг учун ондый? Советский байрамга оок өскүрүм барбас, камга, жарлыкка көдрөзи жуулар? Онынг учуры советский байрамдарды алтай улус билгэлэк, комсомолдор да ол байрамнынг учурын албатаа билдирип айгпаган, оны канайта байрамдаарын, нэ учурлу байрамдап турганын алтай албатаа оок өскүрүмгэ угуспаган, оок өскүрүмди жууп алып Октябрьдынг революциязы улу жаан байрам, акгу күчү-лэ жаткан албатыны

кулдан айрган күн дэп, оок өскүрүмгэ айтпаган учун ондый болып јат.

Байрамга мынайта бэлэтэнэр кэрэк: избачитальня ажра оок өскүрүмгэ куучын айдар, бичик кычырар, шак мындый байрам эдип јадыбыс дэп, ажындара јарлаар кэрэк.

Ондый байрамдарга оок-улусты канча көт јуур кэрэк, ажындыра бэлэгэнип алар, кандый кижинэни эдерин башкарып алар, байрамнын бойы орто кэлишкэдий болзо, спектакль ойын эдэр, јарыш, күрэш эдэр, биригип алып көп улус јагы революциянын кожондорын кожондоор.

Ойноп јаткан ойын, кожондогон кожондор ол байрамдап јаткан байрамга кэлиштирэ болор учурлу, онын аайынча ойноор.

Ондый революциянын байрамдарын эдэрдэ ажындыра өзөк сайын оок улуска јарлап турар кэрэк.

Ондый революциянын байрамдарын бис сүрэкэй кичээл кэлиштирэ байрамдазабыс, оок өскүрүмди камнап, јарлыкгардан, абыстардан, азый байрамдардан айрарыбыс.

Кызыл-Чэрү-лэ јаш өскүрүм.

Бистин Ойрот область тунгэй-лэ буржуйлардын јуу болордо 1914-1917 јылдарда ошкошло тонолгон, үрэлгэн. Алтай улусты база тунгэй-лэ окоп кастырарга база кандый иш иштэдэргэ айдаган, ондо бир канча алсаты тунгэй сөөгин салды, айлына јанбады.

Ол јуу орто јаан уй мылтыктар, пулеметтар атты, тэгэрэ түбилэ учты, корон божотты, акту күчү-лэ јаткан албатыны көптөдө кырарга, кэнэдэргэ кылынды. Үүрэдү эткэн јакшы тузалу јәпсәлди кандыйла албатаа тузалу, мал-аш ја-

рандырар кэрэkkэ јаратпай, буржуйлар албаты кырарга јаратты, албатынын канча эткэн-тутканы, ар—јөөжөзи үрэлди канча јурттар, городтор нэ-лэ бар јөөжөзи-лэ күйди тонолды). Ол каанын баштаган канду јууга болышкан улус байлар, Бистиң алтайдагы Аргымай байыбыс ол јууга канча јүс ат сыйлап бэргэн.

Октябрдын революциязы болгон кийиндэ 1919 јылда ишмэкчилэр буржуйларды јэнгэн, городтардан тоскырган, айдарда олар јэр сайын, чөлөөлөп качклаган, бир канча бийлэр буржуйлар бистиң ойрот обласка кэлгилэгэн.

Олар алтайдын акту күчү-лэ јаткан албатызын мэкэлэп, Совет башкарууна тукурды көкүтти. Алтайдын јэринэ албаты бойы—бнынын ортозына үзүлүжип, јуулашты.

Ойрот областың јэринэ бандиттар табылды, јуулашты. Калчак тужунда Сатунин камыкты атты, бууды, чыбыктады. 1922 јылда Кайгародов, Семенек баштаган улус јуу чыгарды, ол бандиттарды орустың актарынаң арткан бийлэри баштады. Бандиттар орус-ла алтай албатыны көрүшпэс өчтү этти. Көдрө Союзта, Ойрот областың јэриндэ акту албатынын каны көп төгүлгэн. Ол байлардын, буржуйлардын, абыстардын јалчылары совет башкарууды јок эдэргэ албаданды, онын кийиндэ акту—күчү-лэ јаткан албатынын канын ичэргэ, күчин јииргэ санаган.

Озо бала каан, тушга II Екатерина (орустың кааны) алтай улусты (јаныс алтай эмэс, бурят, халхас, казак) салдаатка (чир)гэ албас эткэн. Онойып „божоткон“ учун ол јоо турган өскө сөөктү албаты каанга калан салган оны „ясак“ дэп, айдатан (албан калан).

„Бала-каан“ өскө сөөк албатыны јууга јарабас дэп, шүүгэн, бүдүнбэи турган, оо үзэри өскө сөөктү, башка—башка талду албагыны

жууп алза, үүрэдэр аргазы жок болгон, нэниг учун дэээ, өскө сөөктү албатыны Сичиккэ үүрэдэрин коркып, школдор этпэй, карын-да эш нэмэ билбэс болзын дэп, арагы ичирип, тапкан-тутканын, азраган малын мээлэп жиургэ кичээгэн. Ол тушта алтай албатыны салдаатка алган болзо, нэ-лэ нэмээ тэкши үүрэткэн болзо, ол мылтык буржуйларга, бийлэргэ ойто тигэр эди, алтай гэри онойып тонотпос эди, албанга крестэтпэс эди.

Шак ондый болорынаг каанныг башкаруу коркыган, жалтанган.

Эмди совет башкаруу тужында, журты, кэрэкти бис акту күчүбис-лэ јаткан албаты ишмэкчи-лэ крестьяндар бойыбыс башкарып јадыбыс акту бойлорыбыстын колыбыс-ла республика јазап јадыбыс, эмди кэмниг учун туружарын бис көрүп билип турубыс.

Эмди бис Совет башкарууды бистин башкаруубыс дэп, билип турубыс. Бистин Алтай гэрибис Ойратский автономный областу болды. ол областы албаты јон Советтин жуунына исполнительный Комитет тудуп башкартын јат.

Ойрот область Совет Союзтын бир салаазы болып јат. Совет башкаруу кандый да сөөктү, кандый-да укту тилдү албатылардын ончозын јүнгэйгэ бодоп, тунгэй јүрүмдү эдил јат, онын учун Совет башкаруу ончо албатыны тунгэй кичээп јат, айса-да озо каанга ол оо кулга турган оок-албатаныны сүрэкэй, коруулап, өрө таргарга јат.

Бис эмди бойыбыстын государствовыс јазап јадыбыс, ја ол буржуйларга јарабай јат—Совет башкаруу олорго аршамык болып јат, јаман кылык кылындырбай јат, кандый-ла кылыктарын јарг айдып турулар јэр үстүнниг јок-јойуларына болыжып јат, онын учун буржуйлар совет баш-

карууды көрбөй, өчтөп јат, эбэшлэ шылтак болзо, Совет госуларствоны буржуйлар базарга, јок элэргэ күјүрэнэр.

Онын учун бистин башкаруубыс айткан: „Бис јуулашпас јэ јуу кэлзэ, бэлэн болорыбыс“ Бис бойыбыс јуу болбос јанын канча-ла крээлү кичээрибис срай болбозо. Советтын ссоюзы амтажыган капиталистар-ла туружуп чыдаар.

Јэ, качан түбүндэ јуу болор дэп, бэлэтэнэрин ундубас кэрэк, бистин кызыл чэрүди тынгыдар кэрэк, Кызыл чэрүгэ бистин эркин јакшы дэгэн оок өскүрүмди бэрэр кэрэк, олар Совет башкарууды коруулазын.

Онын учун Ойрот Областын 5-чи Совет јуунында „Кызыл чэрүди тынгыдар кэрэгиндэ“ айбылганы мындый болгон:

„Кызыл чэрүди тынгыдарын, албатыны чэрүгэ аларын угала, Областын јууны айдып јат:

1. Кызыл чэрүдин тынгыыры кандый-ла кэрэк-лэ түнгэй, Совет союзында кэрэктү нэмэ болып јат. 2. Эмдиги болор јуу башка кату болор (учар машиналар, корондор болор) онын учун, јаантаайын турган чэрүгэ үзэри албаты көдрө кожо турар учурлу,

Јуры коруулар кэрэкти тынгыдарга, јуун Облснлкомды јакып турганы мындый:

1. Кызыл чэрүди тынгыдарга болыжар, чэрүгэ јүргэн улуска, билэзинэ болыжар. чэрүгэ барар улусты бичиккэ үүрэдэр.

2. Јуу кэрэгин башкараар обществалардын (Осоавиахим) ижин јарандыраар: а) изба-читальняларга военный уголоктор эдэр, оны кандый-ла кэрэктү книгалар газеттар, бичиктэр табыштырып кичээр; б) јуу кэрэгинэ военный кружоктор эдэр; в) Российский общество Красного Креста дэп, нэмэнин ижи сүрэкэй кэрэктү дэп, албатаа јарлаар, онын ижинэ акту күчү-лэ јаткан алба-

тыны кичээп кожо тартар; г) II ступень школада јуу кэрэгин үүрэдип турар; д) кандый-ла красноармеецтарды јуу кэрэгин албатаа јарлаар, болыжар эдип кичээр.

3. ОИК-ТЫНГ АЛТАЙДЫН ТӨС АЛБАТЫЗЫН ЧЭРҮГЭ КЫЗЫЛ АРМИЯ АЛАР ДЭГЭН ЭРМЭГИН ЈУУН ЈАРАДЫП УКТЫ АЛТАЙ УЛУСТЫ ЧЭРҮГЭ АЛАРЫ КЭЛИЖЭР, ЈАРААР ДЭП ТУРУ, БУ 1927 ЈЫЛДАН АРЫ АЛАРГА ЈАРАП ЈАТ, АЙДАРДА ЈАНТЫ ТУДУЛГАН ОБЛИСПОЛКОМНЫНГ ЈАМЫЛУЛАРЫНА ОЛИШТИ КӨНДҮКТИРЗИН, АЛБАТАА УЧУРЫН АЙТСЫН ДЭП ЈУУН ЈАКЫП ЈАТ.

Онынг учун бистинг комсомолдор, ВЛКСМ-нинг ячейкалары алтайдын оок өскүрүмүнэ, албатызына эмди албатыдан тэкши чэрү албайчы болбозын, онынг учурын јазап айдар кэрэк.

Военный кружоктор јок јэрлэрдэ ондый кружоктор эдэр кэрэк, ол кружокторго алтайдын оок улустарын көптөдө јуурын кичээр.

Бистинг ячейкалар јуу кэрэгининг, чэрү кэрэгининг газеттарын, журналдарын алдырар “Красноармейская звезда“, журнал „Красноармеец“ база „Авиация и Химия“ дэп, журналдар, бу кийиндэ—айдылганы сүрэкэй јэнгил: үч айга 75 акча 12 айга 2 салк 80 акча. Оны алдырар јэри: Москва, Никольская 17, издательство „Осоавиахим“.

Кандый-ла комсомолдор тэкши айлында, эмэзэ нөкөрлөринэ. таныштарына бу алтай улусты нэ учурлу чэрүгэ алып јатканын куучындап јүрэр, эмди мынаг ары алтай уулдардын јакшы бүдүмчүлү дэгенин Кызыл-Чэрүгэ алар дэл, айдып јүрэр.

Бистинг алтайдын оок өскүрүми мылтык адарга үүрэнэр кэрэк, база кандый јүзүн газ—жоронног чэбэрлэнэрин билэр кэрэк.

Бистин алтайдың оок өскүрүмэрэри аткыр мэргэн болор кэрэк, аткан огы јэргэ түшпэзин, агаш бажындагы тыйыгның көзунэ тийзин.

Бистин Совет башкаруу Кыдат-ла јуулажарга туру дэгэн, төгүн сөстөр бар, оны укпас кэрэк, айткан кижини токтоодор бистин Совет республика карында кыдаттың революциязына наајы Алтай албатаа јазап билдирэ айдатаны: Совет Союз бэк болзо, Ойроттың-да облазы бэк болор, Совет башкаруун албаты корыбаза оны очтүлэр базып барар, оның кийиндэ Ойроттың-да албатызында јакшы јүрүм јок, озогыдан ары кул болор.

Ячейканың јуундарына, партияга кирбэгэн оок өскүрүмдэрдин јуундарына, изба-читальняларда, айл ичиндэ, өзөк сайын ончо тэкши табышты айдар кэрэк, бу Областың 5-ти Совет јууны тургускан постановления—бичикти албатаа јарлаар кэрэк, оноң албаты корулазын, карын сүүнзин.

ВЛКСМ-нин ячейказы-ла јаш өскүрүмдэрдин кружокторы.

Кажы бирдэ ячейкалар кандый јүзүн кружоктор эткэндэ оо киришпэй туура туруп калатан кылыгы бар. Тэмдэктэп айдалык, Оймон аймагында, Кайтанак дэп, дэрэмнэдэ комсомолго кирбэгэн оок өскүрүмдэр физкружок (ойын эдэр јэр), эткэн, оо кэрэктү акча јууп алган, комсомолдор оо киришпэгэн болышпаган, ондый кылык нэгэ-дэ јарабас. Ячейка оо кожылып алала, карын-да кичээнип ондый организацияны баштаер кэрэк, ижин көндүктирэр. Ондый организа-

цияны чачарга, колго тударга ярабас, карын комсомолдорды кожо иштэдип нөкөр болып, болыжар кэрэк. Ол тушта оок улус комсомолдорго бүүдэр, комунист јолы ачылар, көндигэр.

Бистин алтайдын деремнелэриндэ, өзөктөртө ол айдылган кружоктордон башка мындый кружоктор этсэ јараар: кайчылардын, топшуурчылардын кружогын эдэр, ол кайчылар чөрчөк айдар „Ойгор-Баатырды“ база кандый чөрчөк бар болзо. ол эмээзэ кожончылардын кружогын эдэр, ол кружок революциянын кожондорын кожондоор, тил билэр уулдар орустын революционный јаңы кожондарын алтай тилинэ көчүрүп кэлиштирзэ јараар эди.

Ондый организациялар байлардын, бискэ өчтүлэрдин колына кирбэзин дэп, сүрэкэй ајыктанар кэрэк: ондый кружоктарга јоктулардын, јалчы-јабырлардын, орто улустын оок өскүрүмин кичээп јуур кэрэк, ол улус комсомолго јуук болзын.

Ячейканын јууны,

Кажы бир ячейкалар, ячейканын јууны сүрэкэй учурлу дэп, билбэйт, оок өскүрүмгэ кэрэктү нэмэни сананбайт, шүүнбэйт, јуун тужунда шүүжэр кэрэкти сүрэкэй јаанадын, јарандырып кэлгэндэ оок-өскүрүмнэп болгой комсомолдор-да угар күүни кэлбэй барат. Тэмдүктэп айдалык: 1. Кыдат јэриндэ нэ болып јатканы, 2. Партияга кирбэгэн јаш өскүрүм ортозындагы комсомолдын ижи, 3. Кооперацияга турган представитель ижин айдар (отчет).

4. Айл-јүртту, мал-ашту комсомолдор ижин, малын канайта башкарганын айдар.

5. Нә-лә јүзүн куучындар.

Јә, бу јуунда шүүжәр, эдәр кәрәктәр, бойыгарда көрун туругар, учурлу-да тузалу-да кәрәктәр, айсада кооперация-ла мал аш сүрәкәй кәрәк болуп јат јә ол кәрәктәрди отурран-ла бойынча кижн бүдүрәр-бә? Качан-да болбос уулдар узаксынар, күчсинәр, кәрәктү эрмәк бүтпәй калар, чала шүүжәр, онын кийниндә нәмә булгалар, ондый иш качан-да јакшы болбос, коомой болор.

Јуунга шүүжәр кәрәкти көптөтпөс кәрәк-ас-та болзо, чокум јарагадый болзын, јә ячейканын јууны јаскыда болып јаткан болзо, күскүдә „тийинг андаарын“ шүүжәргә јарабас, шүүжәтәни: „мал-аш кәрәгин канайта башкараны“ аш-кра саларын угужар, политика кәрәгинә база бир башту нәмә тургузар (Кыдаттын јәриндә нә болып јатканын, эмәзә партиянын јүрүмин). база 1-2 эрмәк-Союзтын јадыны, јурттын јадыны, крестком, кооперация үүрәдү кәрәгин угужар, эмәзә малду-ашту комсомолдардын мал аш кәрәгин канайта иштәп јатканын угар, үүрәдү кандый болып јат (јә, нә-лә билгәнин угар). Ол собранияда комсомолдардын јалкууна тийгәдий чаптык куучындар бар: „мындый кружок эдәр, мындый кижини јарадып бир ишкә чыгарар, база бир кижини јәктәп арбыш айдар, циркуляр бичиктәр кычырар „ондый куучындар угарга чаптык, күч. онын учун бир канча јуунга отуруп каладыбыс дәп, оок уулдар айдыжат. Јә, ол-да куучындар ончозыла кәрәктү, кәрәктү-дә болзо.

олорды түргэн үзүп турар кэрэк, төстү шүүлтә-гә үүрәдү кәрәгин кәлиштирип турар кәрәк.

Оног өскө, жажытту жуундарды көп жуубас кәрәк. Жуунга канча-ла оок өскүрүм көп жуул-зы дәп. кичәеп турар кәрәк, олорды ажындыра мындый күндә жуун болып јатканын бичик-лә, эмәзә комсомолдор ажыра јарлаар.

Жуунды токтоодып койгонын улус коо-мой айдыжып јат. Тәмләктәп айдайын: Көш-Агаш аймагынын, Казак ячейкада жуунды токтооткон кәрәгиндә, Оок улус, комсомолдарды бискә ко-жылбас, башка туйук кәрәк башкарып турган болор дәп, айдыжып јат.

Жуунды эрик іок-ла болзо, токтоодор кә-рәк.

Јә, комсомол кижии партияга кирбәгән оок өскүрүмниин алдына јаантайын-ла јалынып јүрәр эмәс, ондыда болзо, јаш өскүрүмниин ортозына комсомол бүдүштү, комсомол јүстү болып-баш-тап јүрәр учурлу.

Комсомолго кирбәгән јаш өскүрү-мдәрдин жууны.

Ондый жуундар сәргәк, оок улус оо барып турар јангду. Ондый жуундардыг төстү кәрәги партияга кирбәгән оок улусты Комсомолго ју-уктадары, база Комсомолдын ижин таныдары. Ондый жуунды стенгазета чыгарала кычыртарга кәрәк, база нә-лә јүзүн ойынду әдәр кәрәк, оок улус кәрәккә кожо јыргап алзын.

Аймактардагы эткэн партияга кирбэгэн јаш өскүрүмдәрдин јуундары оок улуска јррап бүдүмчүлү болып туру.

Конференция јуунды кэрэгин көруп туруп јуур, ол јуун орто государство ичиндэ мал-аш, политика кэрэгин, совет башкаруун куучындар, угужар областа, аймакта кандый болы јатканын эрмэктэжэр. Конференцияны јуур алдында өзөктөр сайын оок өскүрүмди кичээп јарлаар, өзөктөрдөг ол конференцияга делегаттар тудар. Конференция божогон кийиндэ, база шак ондый јуун эдип турар кэрэк, ол јуунга оок өскүрүмгэ конференцияда нэ болгонын, нэни уканын, көргөнин јартап айдып бэрэр.

Өзөктөрдөги јаш өскүрүмди органи- зовать эдин бириктирэри.

Бистин алтай јериндэги ячейкалар көп јаны өзөк сайын чычылып калган јон ортозында болот, айдарда партияга кирбэгэн оок өскүрүмди јуунга, ойынга алдырарга күч болып јат. Онын учун комсомолдардан уюлномоченный улус тудар, ол улус өзөксайын иштээр. Ондый организатор—комсомолдар бичикчи болор кэрэк, кандый-ла јуун эдэр, бичик кычырар, оок улусты баштап ойын эдэр, передвижка (кызыл айл) иштэринэ болыжар. Ондый ишти өзөк сайын јаткан комсомолдорго бэрэр, ол группалардан бир комсомолды башчы эдин тудар, ондый группалардын эткэн ижин заседаниялар-га, јуундарга јазап узуп тугар, ячейка омордын ижин угала, база иштэйтэнин башкарып айдып бэрэр.

Ячейка кандый улусты кичээр учурлу?

Нэдэнг дэ озо јоктуларды, батрактарды кичээр. Нэниг учун ондый? Ондый оок өскүрүм качанда болзо, бистинг улус болып јат, олор качанда—бислэ кожо болор, олэр качанда рабочий уктаг айрылбас, кожо јүрэр. Батрактардын-оок өскүрүмдэри сүрэкэй кичээп, бистинг союзка тартар кэрэк. Онойып кичээнзэбис ячейканын ижинэ болыш болор.

Орто улусты кайдар? Бис олорды кэрэксибэй јууктатпай јүрэр учурубис бар ба? Јок, ондый учур јок, сис олорды кичээр учурлу. Ондый орто улус байлар јаар јайылчаан. Онынг учун орто улус јоктулар-ла сатрактар-ла јуук турарын бис кичээр учурлу, байларга јууктатпас. Айдарда крестьян-ла ишмэкчилэр нааји болор, городтын, деремненин байларынаг коркорубыс јок болор. **ОНДЫИ ООК ӨСКҮРҮМДИ БИС БОЙЫБЫСТЫНГ СОЮЗЫБЫСКА ТАРТЫП АЛАРЫБЫС, ОНОНГ АРТКАНДАРЫН СОВЕТ ЈАНЫНА КИЧЭЭМКЭЙ ЧЭК УЛУС ЭДИП ТАСКАДАРЫБЫС.**

Кыс балдарды јоннынг ижине кожо тартар кэрэк.

Алтайдын кыс балдары, уулдарындый эмэс бичик-биликтэнг тутак болып јат. Кыс балдар ада-энэзинэ билдирип, айл ичиндэ улустарына сашкартып јат. Алтай кыстарнкой кабырар, мал көрөр, одын јүктэнэр, тон өлүк көктөөр, казан азар онсиг өскө эш нэмэ билбэс.

Алтай кыстарды кажы бирдэ ада энэзи кыстаг јѳби јокко араказын ичип кижээ бэрип салат, кажы бирдэ туткунга-да барат, алтай балдар бойынын учун туружар јолын билбэс үүрэнгэлэк, айл ичиндэ иштэгн өскө эш немээ јарабас болорым дэп, шүүнэг. Тэмдэктэп айдайын: Көш-Агаштын аймагында, Көкөрүдэ бир тэлэнгип кыс баланы јуунга нэ јүрбөйдиг, бичикчи комсомолдор-ла нэнинг учун куучындашпайдын дэп, сураарда айткан: „Бала киж иайл ичиндэ ижин иштээр, малын көрөр учурлу, кыс киж кижээ баргалакта мал көрөрин, иш эдэрин кичээзэ, тон өдүк көктөп үүрэнзэ, ол бала мактуулу јакшы бала болор, уулдар-ла куучындажып, јуунга јүрүп эр улустын кэрэгинэ кирижип јүргэни уйат болор“ дэп, айггы. Кыс балдардын онойып јургени јарабай туру, комсомолдор кыс балдарды кичээп бичиккэ үүрэдэр, нэлэ билбэзни билдирэ айдып јүрэр кэрэк.

База нөкөр Ленин айткан: „Кухаркадаг јара государство кэрэгин башкарыжарга үүрэнэр кэрэк“ дэгэн. Башчыбыстын ол јакылгазын бис эмдигэ јэтрэ бүдүрбэдибис, алтайдын кыс балдары эмдигэ јэтрэ јайым јүрүм јүргэлэк алтай балдар эмдигэ-лэ јэгрэ озогы ада өбөкөнниг јанчла кулга бөдолду јүрүм јүрип јат.

Эмди-дэ шак мындый кожондор кожондоп јат.

Эки агашты чокыган,
Тоmyртканын жаманы;
Элгэ-јонго шыкаган,
Ада-энэнин коомойы.

Тон агашты чокыган.
Тоmyртканын килинчэги;
Тон карыканга салган,
Энэ-аданын килинчэги.

Јабаганы азраарда,
Јалын кэспэс болзочы;
Јаш бойыбысты азраарда,
Јатка бэрбэс болзочы,

Кулунакты азраарда,
Куйрук кэспэс болзочы;
Бу бойыбысты азраарда,
Кулга бэрбэс болзочы.

Кэлбиргэндэ үйэ јок,
Кэлин бистэ арга јок;
Балбырганда үйэ јок,
Бала, кэлин арга јок.

* Комсомол улус, алтай балдарды бу кожонго айдылган кул јүрүмнэни айрар эбин бэдрээр кэрэк. Кыс балдарды нэ нэмээ таскадып болыжар кэрэк.

Кыс балдарды јон ортозында ишкэ кэрэккэ таскадары мындый учурлу эли.

1. Кыс балдарды бичиккэ үүрэдэр.

Бичиккэ үүрэнэргэ, бичикчи болорго јанысла уулдар кичээнип турган эмэс, кыс-та балдар үүрэнэргэ күүнгэрип јат. Јэ кыс балдар онын јолын таап болбой јат. Бичикчи билэр улустарга айдарынаг куучындажарынаг уйалып јалтанып јат. Кыс балдар бичиккэ үүрэнэргэ турум дэп, айткажын УЛУС ОНЫ ЭЛЭКТЭП КАТКЫРАР БОЛОР дэп шүүнэт. онын учун унчукпай јүрэт Кыс балдарды үүрэдүдэнг айрып јаткан экинчи буудак айл-јуртагы иш болор. Онын учун кыс балдарды кичээп үүрэнэргэ күүнзэгэн кижини кижн каткырбас дэп учурын айдар кэрэк.

Нэдэнгэ озо кичээйтэн кэрэк, кыс балдарды ликпунктарга (јаан улус үүрэдэр школ) јууктадар кэрэк, алтай кыстарды сүрэкэй кичээр кэрэк. Алтай балдарга комсомол кыстар эмээ үй кижн дэлэгатка эптү болор. Ондый ишкэ бир канча комсомол кыстар салар кэрэк база делегатка үй улус олорго болыжыл турзын, кыс балдарды ликпунктарга үүрэдэргэ кичээзин. Онойып кыстарды нэ-лэ нэмэни билэр, бичикчи эдэр кэрэк.

Кадык јүрэрин кичээр кэрэк.

Экинчи сүрэкэй кичээйтэн иш АЛТАЙ БАЛДАРДЫН КАДЫК ЈҮРЭРИН КИЧЭЭРИ. Ол ишти јэнгилдэн-лэ баштап иштээр: алтай балдарды күнүн-лэ сайын јүзүн, колдорын кичээп самындап јунуп турзын, база недели сайын кодрө бойын јунзын дэп, јакыыр. Кийгэн киймин јунып, селип ару кийзин, јайгыда нэкэй тон кий-

бэзин бийт, сэгэрткиш көптөтпөзүн, таңку тартпазын, курсак ичкэн тоозына аймак, калбактарын кайнаган сууга јунул турзын, айлдын, тураныг ичин ару, чэк тутсын, оорыган тоозына аймактыг больницазына барып турзын, кимдар, јарлыкчылар, јарынчылар кэрэк јок, оларды алдырбазын.

Кыс балдарга „Кызыл Ойрот“ газетти кычырып бэрип, кандый нэмэниг учурун айдып бэрэр кэрэк. Бу кандый-ла југыш оорулардын учурын куучындаар тушта, онын учурын чокумдап тэмдэктэп, балдар билгэдий, көксинэ алынгадый эдип, комсомолдордын болужарга турганын чын билгэдий эдип айдар кэрэк.

3. Алтай кыс балдар мал-аштын кружогына көжө турары.

Кандый-да кыс бала болзо, түгэй-лэ мал-ажын јарандырар күүндү болот. Онын учун мал-аш кэрэгиндэ ишти сүрэкэй кичээр кэрэк. Мал-ашты јарандырар иштиг учурын кыс балдарга јазап куучындап јүрэр кэрэк.

Алтай балдар чыдагадый тузалу јэгил ишэр бар: маала јүзүн аш отургузар, куш азраар, уй кой кичээр.

а) Мааланыг ажын, кандый нэмэни кажы крээдэ, канайга сугарар, одоорын айдып бэрэр. Малаа нэмэнигкөп отургускада оны јакшы бүтсин дэзэн, агрономныг, учительдардыг јоби-ле јазап отургузар кэрэк, онойын отургуска-ын ажы көп јакшы болор.

б) Куш азраары. Куштын балдарын канайта, нэлэ азраза јакшы, куштын јакшызын, коомойын канайта таныйтанын билип алар кэрэк. Куш азраганы тузалу кирилтэлү болор эдип, кичээдэр кэрэк, алдындагы-чылап кушты, куштын балдарын кичээбэй учрагаңча-ла азрабас кэрэк.

в) Уйды кичээри. Алтай балдарды уйды канайта кичээр учурына үүрэдэр кэрэк, уйды, бозуды канайта азраар, өскүрэрин балдарга јазап айдып бэрэр. Уй оорыза канайга эмдээр, уйды јылуга тутса, ару чэк тургусса тузалу болорын, онын кышкы курсагын бэлэгеп өлөң эдэрин, сула саларын алгай балдарга чокумдап айдып бэрэр кэрэк.

База сүтти ару, чэк саап турза сүрэкэй кэрэктү, јытту, кирлү сүтти заводко албас, ондый сүттин сарјуу коомой болор, айдарда сүтти завод албай барза эрик јок чэгээн ачыткадый болор, ол ээзинэ чыгымду, туза болбос. Кирлү, кирсү чэгээн ичиргэдэ коомой, онын аарчы куруды-ла коомой болор, кирсү чэгээннэн оорула табылар. Айдарда уйды јытту коомой баргаалу јэргэ ийбэй кичээр, база саар тушта көнөк ару болзын, уйдын эмчегин арчып, јунуп турар кэрэк. Алтай балдар уй саарга барар тушта колдорын јунуп алзын. Уйдын эмчегин колды јакшы ару бөс-лэ кургада јыжып арчып турар кэрэк. Саап алган сүтти ол-ла тушта элгэккэ эмээ шайрак бөскө јазап шүүп турар кэрэк.

ВЛКСМ-ниг ячейказы-ла кыс балдар.

Ол айдылган кэрэктэрдэн өскө кыс балдарды ячейканын собранияларына алдыртып турар база јэнгил иш бэрэр (ғандый ойын баштаар ар бииктэр журадар).

Комсомол уулдар, комсомол баллар партияга кирбэгэн өск өскүјүмтө тэмдек болып, нәни-лә көргүзәр учурлу.

Комсомол уулдар, кыс балдарга эптү јакшы јүрәр кэрәк, јаман кокыр айтпай, кара-боро санансай, кырын кыс балдардын билбэгәнин оңчо тәкши билдирип айдар кэрәк, алтай балдарды сүрәкәй кичәеп ологго болыжар кэрәк. ВЛКСМ-ниг ячейказы онойып кичәәнә кыс балдар комсомолдордын чын болыжып, кичәеп турганын билип алар, јалтанбас, комсомолго кирәр.

Аймактыг ВЛКСМ ячейказы партияга кирбәгән балдарды сүрәкәй кичәеп, турза балдар бүдәр мәәнәр, ол ячейка качанда бүдүмүлү болор.

5. Делегатка үй улустыг јууны.

Делегатка үй улус, кыс балдардын ортозындагы комсомолдын ижинә сүрәкәй болыжы јэдәр. Айдарда делегатка үй улусту јәрләрдә јуун болзо, партияга кирбәгән алтай балдарды ондый јуундарга кичәеп алдыртып турар кэрәк.

Уй улустын ортозына кыс балдар жалтан-
бас јакшы отурар, онынг учун кандый-ла иш бэр-
зэ иштэжэр.

Эбэш өткүн билэр дэгэн алтай кыстарды
делегаткаа тудуп турар кэрэк, јуундарга ийэр,
курстарга ийэр (делегаткалардын јууны јок бол-
зо, комсомолдын ячейказы онойып тудар) база
уй кижиге, бала кижиге эмдиги јанга ончо тунгай
дэп айдып турар, база аргалу билэлу болор за-
коннынг аайын айдар. 18 јаштан төмөн алтай кыс-
тар кижээ барбас учурун, албадап кижээ бэрбэс
законды база Совет законында уй кижиге эр ки-
жиге-лэ тунгай дэп, билдирэр кэрэк.

Алтай кыс балдарды јон ортозында ишкэ
кожо тартар кэрэктинг учы-бажы ондый болор.

**Алтайдын оок өскүрүми рабочий—
(ишмэкчи) улустын оок өскүрүми
канайта јатканын билэр кэрэк.**

Алтайдын оок өскүрүми ишмэкчи улустын
оок өскүрүмдери канайта јатканын, кандый јү-
рүмдү болгонын укпаган, билбэс, ол фабрик, за-
вод кандый учурлу нэмэ билбэс.

Ячейка книга, газет журнал кычырып алтай-
дын оок өскүрүминэ ишмэкчининг оок өскүрүм
кандый јадынду кандый јүрүмдү болгон билди-
рэр, айдар кэрэк.

Јаш улуска ондый куучынды јенгил јанынап
тэмдэктэп, билгэдий эдип айдар: бу бистинг ки йип
отурган бөстөрибисти канайта согып јат, кэм

иштэп јат. База кандый-ла тудунар кабынар нэмэлэрди, јэр иштээр салда—машиналарды көргүзүп турар, ол таварды, кандый-ла машиналарды ишмэкчи улус иштэп јатканын, фабрик, заводтын учурун, эмдиги ишмэкчи 8-лэ частан иштэп јатканын, озо каан тушта 12-14 частан иштэткэнин, ончозын јазап куучындап бэрэр. Эмди ишмэкчилэрдин оок өскүрүми көдрөзи бичикчи оморды Совет башкаруу кичээп үүрэдип јат, эмди озогычылап 14-18 јашту балдарды албадып кату ишкэ салбай јат, омор иштэзэдэ 4-6 частан артык иштэбэс, оок балдарды озогычылап срай-да иштэтпэй Совет башкаруу чэбэрлэп туру, база кандый јытту, коронду нэмэ иштэйтэн фабрик-заводко оок балдарды иштэтпэй јат, јытка балдар оорый бэрэр учурлу, Кылатын јэриндэ оок балдарды ондый јэргэ иштэдип канча-канча муннан өлтүрүп јатканын јазап куучындап бэрэр.

База фабрикаларда заводгардо ишмекчилэрдин оок өскүрүмдэрин кандыйла ишти јэтрэ јакшы билэр эдип үүрэдэтэн школдор бар, онон үүрэнгэндэри таскаамыр ишмэкчи болып чыгат,

Бис ишмэкчи улустын јаткан јаднын, јүрүмин јарт билип алзабыс, озо каан тужунда кандый јүрүм јүргэн, эмди кандый болып јатканын ончозын билип алзабыс, партиянын эдэр кэрэктү ижин бүдүрәрибис, база Ленинын „ишмэкчилэ крестьяндар биригип нөкөр болзын, јагыс аай турзын“ дэгэн јакылтаны бүдүрәрибис.

Комсомолдардын јүрүми.

Јачейканын албаты артозына иштээр ишти бүдүрәргэ комсомол улус, албатаа оок улуска

эптү болор учурлу. Кажы бирдэ комсомолдар оок улуска эби жок, олорго кэрэкү тузалу нэмэнинг жолын билбэй жүрэт. Кажы бирдэ комсомолдар жаан улусты, оок өскүрүмди колго тударга бийлэп алар күүни бар болот. Онын учун албаты, оок өскүрүм комсомолдордон там-ла рап, жууктабай барары ол болор.

Сельсоветтин председатели комсомолец болгон бозо, жонды кооператив тутсын дэп, ашкразын жарандырзын дэп, малды жарандырзын дэп, кату жакылга бэрзэ оо албаты бакпас. Онойтой нэмэнинг учурын сүрэкэй жазап айдып бэрэр, жол айдар кэрэк; ондый кылыкты жон жөпсинэрт угар. Албан-ла кооператив-та, школ-да мал-ашты-да жарандырып болбос. Сүрэкэй билэр, эптү нөкөрлөр кэрэк, нэмэни тэмдэктэп көргүзөт кэрэк.

Комсомолдар аракылап, согыжып жүрзэ коомой; көзөр ойноп „12“ тартыжып бэрзэ онойда коомой, ондый кылыктарды ячейка токтоодып турар кэрэк. **Комсомолдар жон ортозындагы ишти иштээ, жонго албатаа эптү, жаш өскүрүмдэргэ как жүрзэ** сүрэкэй жараар.

Комсомолдар кандый-да иш иштээ оок улусты жаан улустаг ылгабас тунгэй эдэр кэрэк, жаан улустыг комсомолдар нэгэ-дэ үүрэнэр, жаан улус нэни-дэ билэр, тузалу нэмэ көп болор. Эптү, жөнүтү жараштыра иштээ нэгэдэ таскаар

Ильичтын жакылтазын бүдүрәлик.

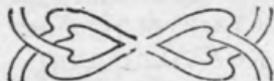
Бистин союзтын III-чи жуунында Ильич айткан: „**Слэр коммунист жон болып канча мил-**

лион албаты ортозында баштаар учурлу, ол нэрэктэн јаш уулдар, јаш ныс балдар тэнши куру калышлас коммунист јон болор, ишкэ ишмэнчилэрдин, крестьяндардын оок өскүрүмин ончозын кожо тарпазагар коммунист јагын бүдүрүп болбос“ дегэн.

XIII јуун, үй улустын ортозына иштээр иштин учурун мындый резолюция—бичик тургускан: „Деремнэдэги ячейналардын кжи тэнши-лэ албатаа јарлу болор нэрэн, албатаа, оок өскүрүмгэ илэ көргүзэ иштээр, Кайда-ла оок өскүрүм јуулар јэргэ ячейка кожо турар учурлу.

Бис ижибисти Ильичтын үүрэдүү-лэ, партиянын, үүрэдэу-лэ кыйбай иштээбис, комсомол чын-ла јаш өскүрүмнин башчызы болгоны ол болор.

Ильич 984

5088

Ойрот.

2-351

Издательско-Типографское
Объединение „Ойратский Край“